

Η Κατηγορηματική Μετοχή

Ποια μετοχή λέγεται
κατηγορηματική;

Κατηγορηματική λέγεται η μετοχή που χρησιμεύει ως **κατηγορούμενο** ή **κατηγορηματικός προσδιορισμός** του υποκειμένου ή του αντικειμένου του ρήματος.

- Ἔστι ταῦτα τὴν ῥαθυμίαν ὑμῶν **αὐξάνοντα**.
(= Αυτά αυξάνουν περισσότερο την αμέλειά σας.)
Η μετοχή **αυξάνοντα** είναι κατηγορούμενο του υποκειμένου του ρήματος **ταῦτα**.
- ...ὡς δὲ εἶδον αὐτοὺς **πελάζοντας** ἔφευγον.
(= όταν οι επιδρομείς τους είδαν να πλησιάζουν έφυγαν.)
Η μετοχή **πελάζοντας** είναι κατηγορούμενο του αντικειμένου του ρήματος **αὐτούς**.
- Οἱ πολέμιοι ἤσθοντο τὸ ὄρος **ἐχόμενον**
> μετοχή **ἐχόμενον** είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός στο αντικείμενο του ρήματος **τὸ ὄρος**.

ΠΡΟΣΟΧΗ! Η κατηγορηματική μετοχή είναι πάντα **ἀναρθη**.

Ποια **ρήματα** δέχονται
κατηγορηματική μετοχή;

Κατηγορηματική μετοχή δέχονται οι παρακάτω κατηγορίες ρημάτων:

1. Τα συνδετικά **είμι, γίγνομαι, ύπαρχω**

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με τα ρήματα **είμι, γίγνομαι, ύπαρχω** η μετοχή μεταφράζεται ως ρήμα, ενώ η μετάφραση του ρήματος παραλείπεται.

- **Ἔστι** ταῦτα τὴν ῥαθυμίαν ὑμῶν **αὐξάνοντα**.
(= Αυτά **αυξάνουν** περισσότερο την αμέλειά σας.)
- **Προσευκόμενοι** γίνονται τοῖς γονεῦσιν οἱ παῖδες.
(= Τα παιδιά **μοιάζουν** στους γονεῖς.)
- Τοῦτο **ὑπάρχειν** ὑμᾶς **εἰδότες** ἠγοῦμαι
(= Πιστεύω ότι σίγουρα το **γνωρίζετε** αυτό.)

2. Τα συνδετικά **δήλος εἰμι** (εἰμαι φανερός), **διαβιῶ / διαμένω** (ζω κάπου μόνιμα), **διάγω / διαγίγνομαι** (περνῶ τον καιρό μου), **οὐ διαλείπω** (δε σταματῶ), **διατελῶ** (εἰμαι συνεχῶς), **λανθάνω** (μένω απαρατήρητος), **οἴχομαι** (έχω φύγει), **τυγχάνω** (συμβαίνει να εἰμαι, εἰμαι), **φαίνομαι/ φανερός εἰμι** (εἰμαι φανερός), **φθάνω** (προφταίνω)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Τα **ρήματα** αυτά μπορεί να αποδοθούν με **τροπικό επίρρημα** και η κατηγορηματική μετοχή που εξαρτάται από αυτά με **ρήμα:**

δήλος εἰμι > φανερά

- **Δήλος ἦν ἐπιθυμῶν προσελθεῖν**.
(= **Επιθυμούσε φανερά** να έρθει.)

διαβιῶ / διαμένω / διαγίγνομαι / διάγω / οὐ διαλείπω / διατελῶ > συνεχῶς

- **Οὗτοι διατελοῦσιν ὄντες ἐλεύθεροι**.
(= Αυτοί **συνεχῶς** είναι ελεύθεροι.)

λανθάνω > κρυφά

- **Οἱ Θηβαῖοι ἔλαθον εἰσελθόντες**.
(= Οι Θηβαῖοι **μπήκαν κρυφά**.)

οἶχομαι > γρήγορα, αμέσως

- ἐπισχόμενος τὰ ὄτα οἶχομαι φεύγων
- (= κλείνω τ' αυτιά μου και απομακρύνομαι αμέσως)

τυγχάνω > τυχαία

- Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὦν.
(= Ο Τισσαφέρνης βρισκόταν τυχαία στις Σάρδεις.)

φαίνομαι / φανερός εἰμι > φανερά

- Οὗτος ἐπιβουλεύων ἡμῖν φαίνεται.
- (= Αυτός φανερά μας επιβουλεύεται.)

φθάνω > πρώτα, πρώτος

- Ἦν φθάσωσι διαφθείραντες τὸ στράτευμα.
(= Αν προλάβουν να καταστρέψουν το στράτευμα.)

3. Τα ρήματα που σημαίνουν έναρξη, λήξη, ανοχή, καρτερία, κάματο

α) έναρξη: ἄρχω = αρχίζω, ἄρχομαι = αρχίζω, **κατάρχω** = κάνω αρχή ενός πράγματος, **κατάρχομαι** = κάνω αρχή της θυσίας, **διάρχω** = διατηρώ την αρχή ως το τέλος, **ἐξάρχω** = αρχίζω, **ἐπάρχομαι** = αρχίζω, **ὑπάρχω** = αρχίζω πρώτος

- Οὗτος ἤρξεν ἀδικῶν ἡμᾶς.
(= Αυτός άρχισε να μας αδικεί.)
- κατῆρχεν ἤδη ἀναπηδῶν ἐπὶ τοὺς ἵππους
(= άρχισε αμέσως να ανεβαίνει στ' άλογα)

β) λήξη: παύω / παύομαι / λήγω = σταματώ

- Ἐπαύσατο θύων
(= Σταμάτησε να θυσιάζει)

γ) ανοχή: ἀνέχομαι, ὑπομένω = ανέχομαι

- Οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἠνείχοντο ἀκούοντες τῶν ἀντιλεγόντων.
(= Οι Αθηναῖοι δεν ανέχονταν να ακούνε αυτούς που είχαν αντιρρήσεις.)
- Οὐχ ὑπομένει ὠφελούμενος.
(= Δεν ανέχεται να βοηθιέται.)

δ) καρτερία - αντοχή: καρτερῶ, ἐπιλείπω = εξαντλούμαι

- μέχρι τεττάρων ἡμερῶν ἐκαρτέρει θυόμενος.
(= επέμενε να θυσιάζει για τέσσερις μέρες.)

ε) **κάματο - κούραση:** **κάμνω** = κουράζομαι, **ἀπαγορεύω** = κουράζομαι, **ἀπολείπω** = εγκαταλείπω

- **Ἀπείρηκα συσκευαζόμενος καὶ βαδίζων καὶ τρέχων.**

(= Ἐχω κουραστεί να ετοιμάζομαι και να βαδίζω και να τρέχω.)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Η κατηγορηματική μετοχή που συντάσσεται με τα ρήματα που δηλώνουν έναρξη, λήξη, ανοχή, καρτερία, κάματο προσδιορίζει το υποκείμενό τους και μεταφράζεται με το **να + υποτακτική**.

4. Τα ρήματα που σημαίνουν αίσθηση, γνώση, μάθηση, μνήμη και τα αντίθετά τους.

α) **αίσθηση:** **αισθάνομαι**, **ἀκούω**, **ὄρῶ**, **περιορῶ**

- **Οὐκ αἰσθάνεσθε ἐξαπατώμενοι;**
(= Δεν αντιλαμβάνεστε ότι σας εξαπατούν;)
- **Ἦκουε τιμώμενος ὑπὸ πάντων.**
(= Μάθαινε ότι ὄλοι τον εκτιμούσαν.)
- **Ὅρατε ὑπὸ τοῦ προδότου ἐξαπατηθέντες.**
(= Βλέπετε ότι εξαπατηθήκατε από τον προδότη.)

β) **γνώση:** **γιγνώσκω** = γνωρίζω, **ἐπίσταμαι** = γνωρίζω καλά, **εὐρίσκω** = διαπιστώνω - εξακριβώνω, **οἶδα** = γνωρίζω, **σύννοϊδα** = ἔχω συνείδηση για κάτι, **κατανοῶ** = αντιλαμβάνομαι, **ἀγνοῶ**

- **Οἱ Θηβαῖοι ἔγνωσαν ἐξαπατημένοι.**
(= Οι Θηβαῖοι αντιλήφθηκαν ότι είχαν εξαπατηθεί.)
- **Οὐκ ἐπίστασθε θνητοὶ ὄντες;**
(= Δε γνωρίζετε ότι είστε θνητοί;)
- **Κατενόησαν οὐ πολλοὺς τοὺς Θηβαίους ὄντας;**
(= Κατάλαβαν ότι οι Θηβαῖοι δεν ήταν πολλοί.)

γ) **μάθηση:** **μανθάνω**

- **Οἱ Ἕλληνες ἔμαθον Κῦρον τεθνηκότα.**
(= Οι Ἕλληνες ἔμαθαν ότι ο Κύρος είχε φονευτεί.)

ε) **μνήμη:** **ἐνθυμούμαι** = θυμάμαι, **μέμνημαι** = θυμάμαι, **ἐπιλανθάνω** = ξεχνῶ

- **Μέμνημαι καὶ τοῦτό σου λέγοντος.**
(= Θυμάμαι ότι ἔλεγες κι αυτό.)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Η κατηγορηματική μετοχή που συντάσσεται με τα ρήματα που δηλώνουν αίσθηση, γνώση, μάθηση, μνήμη και τ' αντίθετά τους προσδιορίζει άλλοτε το υποκείμενο κι άλλοτε το αντικείμενό τους. Μεταφράζεται ή με το **ὅτι + οριστική** ή με το **να + υποτακτική**.

5. Τα ρήματα που σημαίνουν δείξιμο, δήλωση, αγγελία, έλεγχο

α) δείξιμο: δείκνυμι, επιδείκνυμι, αποδείκνυμι

- Σωκράτης ἐδείκνυε ἑαυτὸν καλὸν καὶ γαθὸν ὄντα.
(= Ο Σωκράτης παρουσίαζε τον εαυτό του **ὅτι ἦταν** καλός και ενάρετος.)
- Ἐπέδειξα τοῦτον ψευδόμενον.
(= **Ἀπέδειξα ὅτι** αυτός ψεύδεται.)

β) δήλωση: δηλῶ, φαίνω, φαίνομαι, φωρῶ = ανακαλύπτω

- Ὁ πόλεμος δηλώσει μείζων γεγενημένος
(= Ο πόλεμος **θα δείξει ὅτι** έχει γίνει μεγαλύτερος.)
- Κλέαρχος ἐπιτορκῶν ἐφάνη.
(= Ο Κλέαρχος **αποδείχτηκε ὅτι** παρέβαινε τους όρκους του.)
- Ἐφωράθη ἀργύριον ἐξαγόμενον.
(= **Ἀνακαλύφτηκε ὅτι** εξαγόταν χρῆμα.)

γ) αγγελία: ἀγγέλω, ἀγγέλλομαι, ἀναγγέλλω

- Τισσαφέρνης Κύρον ἐπιστρατεύοντα ἤγγειλε βασιλεῖ.
(= Ο Τισσαφέρνης **ειδοποίησε** το βασιλιά **ὅτι** ο Κύρος **εκστράτευε** εναντίον του.)

δ) έλεγχο: ἐλέγχω, ἐξελέγχω

- Οὗτος ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος.
(= Αυτός **θα αποδειχτεί ὅτι** ψεύδεται.)
- Ἄδικοῦνται Φίλιππον ἐξήλεγξα.
(= **Ἀπέδειξα ὅτι** ο Φίλιππος **αδικούσε**.)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Η κατηγορηματική μετοχή που συντάσσεται με τα ρήματα που δηλώνουν δείξιμο, δήλωση, αγγελία, έλεγχο προσδιορίζει άλλοτε το υποκείμενο κι άλλοτε το αντικείμενό τους. Μεταφράζεται ή με το **ὅτι** ή **πως + οριστική**.

6. Τα ρήματα που σημαίνουν ψυχικό πάθος

ἀγαπῶ = ευχαριστιέμαι, ἀλγῶ = πονῶ, ἀγανακτῶ, αἰσχύνομαι = ντρέπομαι, μεταμέλομαι = μετανιώ, ἄχθομαι = στενοχωριέμαι, ἡδομαι = ευχαριστιέμαι, χαίρω, λυπούμαι, ὀργίζομαι, τέρπομαι = ευχαριστιέμαι, βαρέως φέρω = στενοχωριέμαι

- Ἄγαπῶ ἐπαινούμενος.
(= Ευχαριστιέμαι να επαινούμαι)
- Ἦλγησα ἀκούσας βαρβάρους πῆματα.
(= Πόνεσα που άκουσα παθήματα για τους βαρβάρους.)
- Ἦχαιρεν ἀκούων ταῦτα.
(= Χαιρόταν που άκουγε (ή να ακούει) αυτά.)
- Οἱ Ἀθηναῖοι μετεμέλοντο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι.
(= Οι Αθηναῖοι μετάνιωσαν που δε δέχτηκαν τις συνθήκες.)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Η κατηγορηματική μετοχή που συντάσσεται με τα ρήματα ψυχικού πάθους προσδιορίζει το υποκείμενό τους. Μεταφράζεται με το **που + οριστική** ή με το **να + υποτακτική**.

7. Με τα ρήματα εὐ/καλῶς/κακῶς/δίκαια ποιῶ, χαρίζομαι, ἀδικῶ, νικῶ, περιγίγνομαι, κρατῶ, ἠττῶμαι, λείπομαι

- Ἄγαπῶ ἐπαινούμενος.
(= Ευχαριστιέμαι να επαινούμαι)
- Ἦλγησα ἀκούσας βαρβάρους πῆματα.
(= Πόνεσα που άκουσα παθήματα για τους βαρβάρους.)
- Ἦχαιρεν ἀκούων ταῦτα.
(= Χαιρόταν που άκουγε (ή να ακούει) αυτά.)
- Οἱ Ἀθηναῖοι μετεμέλοντο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι.
(= Οι Αθηναῖοι μετάνιωσαν που δε δέχτηκαν τις συνθήκες.)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Η κατηγορηματική μετοχή που συντάσσεται με τα παραπάνω ρήματα προσδιορίζει το υποκείμενό τους. Μεταφράζεται με το **και** ή **που + οριστική** ή με **το να** ή **στο να + υποτακτική**.